

Täysistunto

Torstai 6.4.2017 klo 16.00—21.39

2.1. Suullinen kysymys neuvolapalveluista (Jutta Urpilainen sd)

Suullinen kysymys SKT 47/2017 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Maria Lohela: Edustaja Urpilainen.

Keskustelu

16.01 Jutta Urpilainen sd: Arvoisa puhemies! Neuvola on kaikille lapsiperheille tuttu palvelu. Neuvoloiden ainutlaatuisuus onkin juuri siinä, että ne tavoittavat kaikki lapsiperheet riippumatta lapsiperheiden varallisuudesta tai asuinpaikasta. Lasten ja nuorten hyvinvointiin panostaminen on todellinen tulevaisuusinvestointi. Tämä todettiin myös viime vaalikaudella valtiovarainministerinä teettämässäni perhepalveluita koskevassa selvityksessä. Siksi neuvoloista on pidettävä huolta ja niitä tulee myöskin kehittää. [Timo Heinonen: Oikein!] SDP haluaa kehittää neuvoloista matalan kynnyksen paikkoja, joissa on entistä laajemmin myöskin moniammatillista osaamista muun muassa digiajan kasvatushaasteisiin. Arvoisa pääministerin sijainen, oletteko valmiit tukemaan SDP:n tavoitetta ja tekemään myöskin yhteistyötä neuvoloiden kehittämisessä?

16.02 Ulkoasiainministeri Timo Soini (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Urpilaisen kysymys on mitä ajankohtaisin ja tärkein. Neuvolatoiminta on maailmanlaajuisesti äitiyspakkauksineen siihen sivulla kulkien aivan maailmanluokan hanke ja suuri saavutus meiltä. Pitäisin erittäin tärkeänä, että me kaikki puolueet kantoihin katsomatta vasemmalta oikealle teemme yhteistyötä tässä asiassa ja pidämme huolta, että meillä on jatkossakin neuvoloita, jotka toimivat, jotka tuottavat korkeita palveluita matalalla kynnyksellä. Tämä on äärimmäisen tärkeä asia. Hallitus tekee osansa, ja olen todella iloinen, että myös oppositio ottaa tämän tärkeän asian esiin. Kyllähän meidän tässä täytyy yhtä köyhtä vetää, että mahdollisimman hyvin nämä palvelut kehittyvät, säilyvät ja turvataan.

Puhemies Maria Lohela: Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä tästä aiheesta, ilmoittautumaan.

16.03 Jutta Urpilainen sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Kiitos myöskin pääministerin sijaiselle tästä yhteistyövalmiudesta.

Neurolat ja kouluterveydenhuolto ovat lasten ja nuorten parissa tehtävää tärkeää kansanterveysyhtöä. Meillä on täällä eduskunnassa hyvin laaja yhteisymmärrys siitä, että kouluterveydenhuoltoa ei yhtöitetä vaan se tulee jatkossakin säilymään julkisena palveluna. Tämä on erittäin hyvä asia. Sen sijaan neuvoloiden tilanne on toinen. Hallituksen linjauk-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2017 vp

sen mukaisesti neuvolat voidaan nimittäin tulevaisuudessa yhtiöittää, ja tätä linjausta monet asiantuntijat ihmettelevät. Itse asiassa en ole löytänyt yhtään asiantuntijaa, joka kannattaisi tätä hallituksen linjausta. Arvoisa pääministerin sijainen, kysynkin teiltä: Miksi kohtelette kouluterveydenhuoltoa ja neuvoloita eri tavalla? Miksi hyväksytte sen, että neuvolat yhtiöitetään? Eivätkö neuvolat ole teille yhtä tärkeitä kuin kouluterveydenhuolto?

16.04 Ulkoasiainministeri Timo Soini (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Lasten ja koululaisten etu on tietysti meille suomalaisille päättäjille kaikki kaikessa, sillä se, miten he voivat ja miten he kehittyvät ja kasvavat, ratkaisee, miten meidät kaikki myöhemmin hoidetaan, koska he kaiken tämän maksavat ja ylläpitävät. Sen takia on äärimmäisen tärkeää, että tässä asiassa mennään eteenpäin juuri sillä tavalla, että näitä palveluita kehitetään, viedään eteenpäin, testataan jatkuvasti.

Kysytte siitä käytännön järjestelystä. Neuvolat menevät maakuntien päätettäväksi, ja minä uskon, että maakunnissa olevat äänestäjät äänestävät viisaasti ja valitsevat sellaisia edustajia maakuntavaltuustoihin, jotka jakavat nämä meidän yhteiset huolestukset ja ottavat nämä linjaukset huomioon. Se on nimittäin hyvinkin demokraattinen tapa, että etukäteen kaikki päättäjät, ehdokkaat kertovat, miten he haluavat tämän neuvolatoiminnan hoitaa, ja sitten kun he [Puhemies koputtaa] maakuntavaltuutettuina ovat, niin he siitä vastaavat.

Puhemies Maria Lohela: Asiasta vastaava ministeri Rehula jatkaa.

16.05 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Neuvolatoiminnan sisältöä, sitä tekemistä ja sitä uudistumista ohjaa terveydenhuoltolain 15 § ja asetus neuvoloista. Se on se sisällöllinen kehittäminen, joka lainsäätäjällä on. Yhteistyön käsi on tässä vaiheessa paikallaan, ja se on nimenomaan paikallaan siellä maakunnissa, joissa valmistellaan sitä toimintaa, tekemistä yhtäältä palvelujen, sen verkon osalta, missä mikäkin palvelutoiminta jatkossa sijaitsee fyysisesti, ja toiseksi, millä tavalla nämä moniammatilliset toimijat yhteen kootaan, millä tavalla synnytetään perhekeskukset, joissa on se asiantuntemus, jota siellä neuvolatasolla ei edes ole. Tämä on avainasia, ja sen yhteistyön käden on oltava tarjolla, jota te, edustaja Urpilainen täällä tarjoatte. Sen on, jos jossakin, niin tänä päivänä oltava siellä maakuntatason tekemisessä.

16.06 Johanna Ojala-Niemelä sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Neuvolatoiminnan historia on pitkä ja kunniakas. Pitkälle on päästy ajasta, jolloin Arvo Ylppö perusti lastenneuvolan Lastenlinnan halkokellariin. Käytössä oli yksi iso huone, ja neuvot ja hoito annettiin jokaiselle paikallaolijalle. Paikallaolijan kuullen yksityisyyttä ei ollut. Näistä lähti neuvolatoiminnan kehittäminen, ja se on nykyisin kansainvälistä huipputasoa.

Vanhempana oleminen ei kuitenkaan tänä päivänä ole helpompaa modernissa tietoyhteiskunnassa. Nopean kehityksen ja tiedon sekä suositusten kiihtyvän muutoksen vuoksi lapsuudenkodissa opitusta ei välttämättä voi ammentaa eväitä omaan vanhemmuuteen. Tämän vuoksi neuvolatoimintaa tarvitaan edelleen tulevaisuudessa. Jotta neuvolat voidaan jättää yhtiöittämättä, on ne irrotettava sote-keskuksista. Kysynkin, ministeri Rehula: teetkö näin?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2017 vp

16.07 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Toistan edellisessä vastauksessa sanomani:

Se sisältö, jota neuvoloissa toimeenpannaan lainsäätäjän ja hallituksen näkökulmasta, sisältyy terveydenhuoltolain 15 §:ään ja asetukseen neuvolatoiminnasta.

Toisekseen vastuu siitä, millä tavalla siellä arjen tasolla perheiden kohtaamistilanteissa neuvola on palvelujen tarjoajana, on kiinni nyt siitä, mitä siellä maakunnissa tapahtuu — syyllistämättä maakuntia. Se ei ole maakuntien vika, jos maakuntatoiminnassa on jotakin ongelmia, mutta se kehittämistyö, joka on välttämätöntä tehdä, pitää tehdä siellä paikallistasolla. Säädökset antavat sille puitteet.

Hallitus on linjannut, että maakunta ratkaisee sen, mikä on se neuvolan asema ja paikka hallinnollisesti. Ja korostan, eikä voi olla korostamatta liikaa: säännökset ohjaavat kaikkea neuvolatoimintaa jatkossakin.

16.08 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun nyt tässä asiassa kouluterveydenhuolto on jätetty tämän yhtiöittämisvimman ulkopuolelle ja täällä oppositio ja asiantuntijat ovat myös toivoneet, että neuvolat jätettäisiin tämän yhtiöittämisvimman ulkopuolelle ja sitten kun tässä keskustelussa niin pääministerin sijainen tänään kuin pääministeri edellisissä keskusteluissa ovat itse toivoneet, että maakunnissa neuvolat jätettäisiin tämän yhtiöittämisvimman ulkopuolelle, niin herää kyllä kysymys, että jos tämä on niin yksimielinen poliittinen toive, että neuvoloita ei yhtiöitetä, niin minkä takia sitä ei ole alkuvaiheessa hoidettu lainsäädännöllä, jotta niillä olisi sama arvo kuin kouluterveydenhuollolla, ja ne olisivat tämän yhtiöittämisvimman ulkopuolella. Voisiko tähän arvoisa ministeri vastata?

16.09 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja noin neljä kertaa viittasi yhtiöittämisvimmaan. Ei Sipilän hallituksella ole mitään yhtiöittämisvimmaa. [Välihuutoja vasemmalta — Naurua] Sipilän hallituksella on se tavoite, että ihmiset saavat nykyistä paremmin perustason palvelut. Se on se tavoite. Se on se keskeinen tavoite.

Toisekseen — mikä autuaasti unohtuu, joutuu toistamaan — meillä on jatkossakin normit, jotka ohjaavat sitä tekemistä siellä arjessa ihmisten palveluissa.

Kolmas asia: me olemme rakentamassa perhekeskusmallia, sitä on vuosia tehty, meillä on sitä varten erikseen tällä hetkellä useita kymmeniä ihmisiä eri puolilla Suomea sitä rakentamassa ja varmistamassa sen, että niille lapsille, jotka esimerkiksi tarvitsevat tuettua apua ja niille perheille, jotka tarvitsevat omassa elämäntilanteessaan tukea, on sitä ajallaan saatavilla.

Yhtiöittämisvimma ei ole kyse.

16.10 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomalaiset neuvolat ovat yksi parhaiten toimivista osista meidän terveydenhuoltoon. Ne tavoittavat 99,7 prosenttia odottavista äideistä ja 99,5 prosenttia kaikista lapsista syntymästä kouluun. Suomalaista neuvolajärjestelmää ihaillaan maailmalla. Nyt hallitus käytännössä hyväksyy sen, että neuvoloita voidaan yhtiöittää eri puolilla Suomea, ja ainoa tapa välttää tämä yhtiöittäminen on se, että ne irrotetaan sote-keskuksista. Eli jos maakunta ei suostu irrottamaan niitä sote-keskuksista, silloin neuvolat on pakko yhtiöittää. Arvoisa ministeri Rehula, kun sanotte, että hallituksella ei ole yhtiöittämisvimmaa, [Oikealta: No ei todellakaan!] niin voit-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2017 vp

teko kertoa yhden asiantuntijan, joka kannattaa neuvoloiden yhtiöittämistä, kun kerran te mahdollistatte neuvoloiden yhtiöittämisen? Kertokaa yksi asiantuntija, joka tukee neuvoloiden yhtiöittämistä.

16.11 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä salissa käytiin välikysymyskeskustelu toissa päivänä, ja ilahduttavan monet seurasivat sitä keskustelua täällä. Sen keskustelun aikana sain useita palautteita neuvola-asiasta myös sen puolesta, että sote-keskus on se palveluntuottaja sen palvelun tarjoajana, joka on kaikkein lähimpänä ihmistä jatkossa. [Maria Guzenina: Keneltä? — Vasemmalta: Keneltä asiantuntijalta? Kerro yksi nimi!] On olemassa kaksi koulukuntaa, joista ei pysty sanomaan, kumpi on oikea. [Vasemmalta: Yksi nimi!] Tässä on lähtökohta se, että ihminen saisi, lapsiperhe saisi mahdollisimman matalan kynnyksen palvelut. — Te tiivaatte nimiä. Minulta löytyy lukematon määrä sähköposteja toissa päivältä, [Välihuutoja vasemmalta] joissa on käytännön asiantuntijoita, käytännön neuvolatoiminnasta huolissaan olevia, jotka sanovat, että neuvoloiden pitää olla siellä, missä on se lähin saavutettavissa oleva palvelu.

16.13 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Eilispäivän Vieraskynässä Mannerheimin Lastensuojeluliiton Esa Iivonen ja myöskin Lastensuojelun Keskusliiton Kirsi Pollari kirjoittavat, että sekava valinnanvapaus uhkaa perhepalveluja. He kirjoittavat, että tämä hallituksen malli hajottaa palvelut vaikeasti hallittavaksi kokonaisuudeksi ja siitä kärsivät eniten kaikkein heikoimmassa asemassa olevat ja huono-osaiset perheet. Tämä sopii erityisen huonosti sellaisille perheille, jotka tarvitsevat moniammatillista työskentelyä ja myöskin pitkäkestoista apua. Hallituksen esitys sisältää myös sen ajatuksen, että 12-vuotias — 12-vuotias lapsi — voisi valita näistä palveluntuottajista. Arvoisa vastaava ministeri, tämä valinnanvapausmalli on viemässä nämä ihmiset byrokratiavylyyn ja jättämässä oman onnensa varaan kaikkein heikoimmassa asemassa olevat perheet ja erityisesti ne lapset, jotka tarvitsevat lastensuojelua ja myöskin moniammatillista ammattilaisten apua. Voitteko ystävällisesti kertoa: mitä tapahtuu tällaisessa tilanteessa näille kaikkein heikoimmassa asemassa oleville perheille?

16.14 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Olen oppinut tuntemaan teidät, edustaja Essayah, asiallisista ja kiihkkottomista kannanotoista ja kysymyksistä. Kai se on tämä aika, joka laittaa tasaisemmatkin ihmiset hieman lämpenemään. [Välihuutoja vasemmalta]

Ensinnäkin te kysyitte siitä, onko 12-vuotias valmis tekemään valintoja. Hallitus tulee esityksessään, jonka tuomme eduskuntaan, muuttamaan tuon ikärajan 15 vuoteen juuri tämän vuoksi, että on arvioitu, että 12-vuotias ei ole vielä kykeneväinen. Tosin esimerkiksi lastensuojelulaissa on kirjattu, että 12-vuotiaasta alkaen pitää kuulla lasta. Siinäkin on oma logiikkansa.

Toisekseen: Uskotaan lakiin ja uskotaan pykäliin. Jos jotakin on pykälien kautta yritetty kerta toisensa jälkeen tehdä tässä työssä valinnanvapauslainsäädännön kehittämiseksi sen jälkeen kun lausuntokierros päättyi, niin lisätä ja tiivistää integraatiota. Jos jotain on yritetty tehdä, niin sitä. Sitten kun se esitys on täällä, toivon, että niistä edustajista, jotka kannattavat byrokratianpurkua, [Puhemies koputtaa] kukaan ei käyttäisi puheenvuoroa, että mis-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2017 vp

säs on byrokratianpurku, [Puhemies koputtaa] kun on yritetty integraatiota esimerkiksi rahoitusmallin kautta vahvistaa.

16.15 Krista Mikkonen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Neuvolajärjestelmämme on aivan ensiluokkainen ja tosi tärkeä kansanterveyden tavoitteiden kannalta. THL:n tutkijat esittivät tällä viikolla huolensa neuvolajärjestelmän pirstoutumisesta eri järjestäjien vastuulle. Esimerkiksi rokotekattavuus, josta neuvolat ovat todella hyvin huolehtineet, on vaarassa sitä myötä heikentyä. Me tiedämme, että monissa maissa, joissa rokotaminen tapahtuu yksityisellä sektorilla, on rokotuskattavuuden varmistamiseksi jouduttu turvautumaan erilaisiin pakkokeinoihin, jotta rokotteet tulee annettua ajoissa ja sillä tavalla saadaan lapsille riittävä suoja. Miten aiotte varmistaa sen, että jatkossakin rokotekattavuutemme on riittävä ja vältymme lastemme vaarallisilta taudeilta?

16.16 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Uskommeko me tässä salissa niihin säännöksiin, joita eduskunta säätää? Uskommeko me niihin alemmanasteisiin normeihin, joilla ohjataan esimerkiksi sitä, miten rokotusohjelmat toteutuvat? Jos uskotaan niihin säännöksiin, niin huoli rokotekattavuuden madaltumisesta on täysin aiheeton. Ymmärrän, että tällaisessa tilanteessa asiantuntijat ovat huolissaan. Niin on ollut hallituskin huolissaan siitä, että perustason palvelut eivät nykyisin toimi tavalla, joka voisi tyydyttää meitä. Rokotekattavuuden osalta ei ole minkäänlaisia huolia.

16.17 Pekka Puska kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä en kannata neuvoloiden yhtiöittämistä [Eduskunnasta: Hyvä!] maakunnissa kuten ei myöskään pääministeri tässä salissa, [Välihuutoja vasemmalta] ja olen aivan varma, että Ylpön perintö voidaan turvata. Kun tässä salissa suurin osa puolueista on ilmoittanut kannattavansa julkisia neuvoloita, ei ole mitään syytä epäillä, etteivätkö maakunnat näin päättäisi. [Välihuutoja]

Tarkoitus oli kysyä peruspalveluministeriltä tästä rokotusohjelmasta, joka on tärkeä, mutta ehkä kysyn jatkona sitä, mitenkä tätä mainittua perhekeskusohjelmaa nyt sitten vietään tässä eteenpäin neuvoloitten pohjalta. [Eduskunnasta: Asiallinen kysymys!]

16.17 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Annetaan nyt luotto maakuntapäätäjille. Annetaan nyt luotto maakuntapäätäjille siinä, että maakuntapäätäjät toimeenpanevat sitä lainsäädäntöä, [Sirkka-Liisa Anttila: Demarit ei luota omiin maakuntapäätäjiinsä!] jota eduskunta tulee tämän kevään ja alkuke-sän aikana säätämään. Luotetaan maakuntapäätäjiin. On hyvä, että on mielipiteitä. Se lait-taa teroittamaan kynän siinä tilanteessa, kun viimeisiä pilkkuja ja pisteitä lakiesitykseen, jota eduskunnalle ollaan antamassa, kirjoitetaan, mutta luotetaan siihen joukkoon, joka parhaiten tuntee sen alueellisen tilanteen.

Toisekseen rokotusohjelman toimeenpanoon liittyen: Meillä on riittävästi euroja val-tion budjetissa näinäkin aikoina siihen, että ne rokotukset, viimeisimpänä vesirokkoroko-te, kyetään antamaan rokotusohjelman puitteissa. Luotetaan siihen, että 1) rahat riittävät, 2) säännöksistä ei jää kiinni se, että rokotusohjelma ja rokotteiden se kattavuus, mikä meillä on kansainvälisesti korkealla tasolla, voidaan toteuttaa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2017 vp

16.19 Jutta Urpilainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vierailin maanantaina Kokkolassa neuvolassa, joka on ihan fyysisesti sijoitettu lasten erikoissairaanhoidon yhteyteen juuri sen takia, että siellä olisi mahdollisimman toimiva hoitoketju. Nyt kun kuuntelen tätä keskustelua, ministeri Rehula, kyllä minulle tulee se käsitys, että ainoa tapa estää neuvoloiden yhtiöittäminen on irrottaa neuvolat sote-keskuksista, eli se työ, jota Kokkolassakin on tehty, on menossa tässä suhteessa valitettavasti hukkaan.

Mutta, arvoisa puhemies, kaikista erikoisinta tässä keskustelussa on se, että sekä pääministeri että pääministerin sijainen vetoavat maakuntapäätäjiin, että he eivät yhtiöittäisi neuvoloita. Miksi te teette tällaisen mahdollisuuden, jos te olette itse sitä vastaan? Tulee väistämättä sellainen tulkinta, että keskusta ja perussuomalaiset ovat kokoomuksen panttivankeina. [Välihuutoja] Haluaisin kysyä vielä ministeri Rehulalta: voisitteko kenties nyt vastata kysymykseen, miksi kouluterveydenhuolto ja neuvolat ovat eriarvoisessa asemassa? Siihen kysymykseen en ole saanut nyt vastausta, emmekä aikaisemmin.

16.20 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvin pitää tulkita sitä tilannetta, jossa tänään ollaan, jos Kokkolassa joudutaan purkamaan se toimintatapa, jonka te olette sinne pystyyn rakentaneet. Mikkeliin toisena maakuntakeskustaupunkina on rakennettu malli, jossa samasta ovesta mennään sisään ihan perustason neuvolaan kuin sitten vaativan tason erikoissairaanhoidon. Näillä on näitä esimerkkejä. Missään olemassa olevassa dokumentissa ei ole sellaista tekstiä, ei tietoa, joka edellyttäisi sitä, että nämä todellakin toimivat mallit, tulevaisuuden mallit pitäisi purkaa.

Toisekseen, emme me odota maakuntapäätäjiltä tai vain luota. Meillä on lainsäädäntötehtävä, me olemme tekemässä lainsäädäntöä siihen malliin, että me luotamme siihen, me uskomme siihen, me tiedämme sen, että maakuntatason ratkaisijat osaavat tehdä oikeat ratkaisut siihen tilanteeseen, jossa kussakin maakunnassa ollaan.

Kysymyksen käsittely päättyi.